

ENS 301 Přímá akce v environmentálním hnutí

__ 1. týden

středa 18:00 – 19:40

U41

5 kreditů

Koordinace: Mgr. Anna Bromová (397892@mail.muni.cz, [facebook](#))

: doc. Mgr. Bohuslav Binka, PhD.

—
Cílem je vyučovat předmět způsobem, který je aktivizační a učí nás všechny zodpovědnosti za své vlastní vzdělání, život i okolní svět. Výuka proto bude fungovat participačně s důrazem na praktické a interaktivní metody. Kurz nás má naučit vzájemné spolupráci, respektu a snahy dosáhnout konsensu. Předmět má podporovat naši podnikavost a dát nám dostatečný prostor pro vlastní kreativitu a kritický postoj v rámci odbornosti.

—
Často se budeme muset na něčem dohodnout, něco společně naplánovat nebo vymyslet. Sami si budeme vybírat, o čem se chceme bavit a jakým způsobem. Já budu pouze koordinátorkou vašeho samostatného úsilí poznávat svět a vzdělávat se – budu vám dávat k dispozici studijní materiály, umožním vám setkat se se zkušenými externistkami, stanu se facilitátorkou našich kritických diskuzí a ukážu možnosti toho, jak můžeme své vzdělání uchopit.

__ PODMÍNKY UKONČENÍ PŘEDMĚTU

1. Kolektivní prezentace environmentálního hnutí využívající metodu přímé akce

Čtyři cca pětičlenné skupiny si vyberou hnutí, popř. jednu významnou přímou akci, se kterou chtějí seznámit své spolužačky a spolužáky. V hodině na konci semestru dostanou prostor 30 minut, během kterých s vybraným hnutím seznámí ostatní. Forma je libovolná, avšak musí být kreativní a edukační. Pouhé promítání prezentace kreativní není. Jako možnou formu lze zvolit např. promítání dokumentu, divadlo, skype nebo diskuze se zástupcem hnutí, happening, výtvarný akt, předčítání, přímá akce, hra.... a mnohem, mnohem víc.

2. Výzkum přímé akce při společném výjezdu

V rámci semestru si zvolíme jednu přímou akci, na kterou se společně pojedeme podívat. Každý si vybere výzkumnou metodu (pozorování, rozhovor, experiment, dotazování...) a na základě již získaných znalostí provede výzkumné šetření. Výsledky budeme vyhodnocovat společně na hodině.

3. Zúčastnit se přímé akce a při zkoušce obhájit reflektivní odbornou esej

Je jen na vás, do čeho a jak se zapojíte, nebo zda uskutečníte přímou akci vlastní. V reflektivní eseji o rozsahu max. 3 normostrany následně sepíšete důvody, proč zvolenou aktivitu považujete za přímou akci, čeho jste díky ní chtěli dosáhnout a čeho jste reálně dosáhli. Aktivitu uvedete do kontextu poznatků získaných na přednáškách a při četbě literatury. Text bude obsahovat odkazy na zdroje dle platné citační normy ISO 690 ([pomocníček tady](#)). Esej budete mít za úkol obhájit v rámci závěrečné zkoušky ve zkuškovém období, před tím ji odevzdáte do neděle 12. 5. v odevzdáárně.

4. Absolvovat akční trénink

Další podmínkou ukončení předmětu je absolvování akčního tréninku. Na termínu konání se společně domluvíme. Pod vedením zkušených akčních trenérek si vyzkoušíte taktiky používané při nenásilných masových přímých akcích. Trénink je zábava a určitě se vám bude ještě hodit.

__ PLÁN SEMESTRU

Nejdříve se seznámíme s teorií přímé akce a historickým kontextem. Následovat budou lekce s externisty, kteří představí přímou akci v kontextu aktuální praxe organizací. Podle příležitostí se uskuteční v průběhu semestru i společný výzkum přímé akce, následně jeho zhodnocení a také akční trénink. Poslední dvě hodiny budou věnované prezentaci jednotlivých týmů a jejich společnému úkolu.

20. 2. 2018

úvodní informace a občanská angažovanost

1. týden

představení, motivace, metody, plán semestru a podmínky ukončení předmětu, přímá akce v kontextu občanské angažovanosti, zadání literatury

27. 2. 2018

přímá akce jako filozofický koncept

2. týden

práce s literaturou, teorie, kritická debata, zadání literatury

6. 3. 2018

Arnošt Novák – česká environmentální přímá akce

3. týden

teorie přímé akce, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

13. 3. 2018 - odpadá

Práce na kolektivní prezentaci environmentálního hnutí

4. týden

první schůzka týmů, brainstorming témat (hnutí) a nápadů na prezentaci, četba na příští hodinu

20. 3. 2018

Žaneta Gregorová (Hnutí DUHA) – přímá akce při obraně lesů před kácením

5. týden

Bělověžský prales, Šumava, Hambach

okupace, blokáda, vyráběná zranitelnost, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

27. 3. 2018

Jana Pravdová (Greenpeace) – liberální přímá akce

6. týden

nenásilná přímá akce, občanská neposlušnost, taktiky, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

3. 4. 2018

Barbora Adamková (Limity jsme my) – masová protestní přímá akce proti těžbě uhlí

7. týden

Limity jsme my, Ende Gelände, Hambach, Extinction Rebellion

hnutí za klimatickou spravedlnost, klimatické kempy, akční trénink, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

10. 4. 2018

Eliška Bartošová (Reforest Acción) – neprotestní přímá akce a obnova lesa po požárech

8. týden

přímá akce jako součást systému, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

17. 4. 2018

individuální a lokální přímé akce

9. týden

cykloaktivismus, Food not Bombs, Týden města, Guerilla Gardening, squatting, prefigurativní intervence, anarchistická přímá akce, protestní a neprotestní přímá akce, sdílení zkušeností, práce s literaturou, kritická debata, zadání literatury

24. 4. 2018

akční trénink

10. týden

afinitní skupiny, konsenzuální rozhodování, nastavování hranic, blokovací a další taktiky, bezpečnost, psychologie, debriefing

1. 5. 2018

výzkum přímé akce + zhodnocení výzkumu

11. týden

Sice bude svátek práce a měli bychom mít volno, zároveň se však tradičně koná velké množství přímých akcí, které stojí za výzkum. Na konkrétní přímé akci budeme zkoumat jevy, které jsme během semestru měli možnost poznat. Reflexe výzkumu se uskuteční ihned po výjezdu na přímou akci. Budeme sdílet naše poznatky a zážitky, povedeme kritickou diskuzi, vymyslíme, co by šlo dělat jinak.

8. 5. 2018 - odpadá

Den vítězství

12. týden

15. 5. 2018 - dvojhodina

kolektivní prezentace a zpětná vazba

13. týden

__ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

Na každou hodinu bude zadaná literatura či jiný zdroj, který je potřeba do příští hodiny nastudovat. Jde o minimum pro účast na hodinách a zvládnutí předmětu. Dále budeme mít k dispozici mnoho dalších rozšiřujících zdrojů, aby si každý, koho bude téma zajímat, mohl zjistit více.

A. Povinná

- GIONO, J. 1953. *Muž, který sázel stromy*. <https://www.youtube.com/watch?v=W2oOaA2aqZ>
- GRAEBER, D. 2009. *Direct action: an ethnography*. Edinburgh: AK Press. (str. 201-211). ISBN 978-1-904859-79-6. Dostupné z: <https://uniteyouthdublin.files.wordpress.com/2015/01/direct-action-an-ethnography-david-graeber.pdf>
- MAREK, M. 2018. *Nedej se!: Obránci Bělověžského pralesa* [online]. Praha.: Česká televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/218562248420001-obranc-belo-vezskeho-pralesa>
- NOVÁK, A. 2017. *Klimakemp a smysl přímých akcí* (online). A2larm. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2017/07/klimakemp-a-smysl-primych-akci/>
- NOVÁK, A. 2017. *Tmavozelený svět: radikálně ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-254-8.
Kapitola 2. – Radikální ekologie jako výkladový rámec (str. 31-64) – zasazení do studijního oboru
Kapitola 5. – Teoretická reflexe přímé akce (str. 148-164) – teoretický kontext
(Ekvivalentní kapitoly v disertační práci: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/80755/>)
- Příručka pro přímou akci – v ISu.
- ROTHWELL, J. 2015. *How to Change the World*. Kanada, Velká Británie. Dostupné z: <https://www.ulozto.cz!/hRH9WE4pk/jak-zmenit-svet-how-to-change-the-world-2015-dokumentarni-kanada-v-britanie-eng-mp4>
- SKALÍK, J. 2012. *Nalezení na ztraceném* [online]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=1764&v=y3ILLyZleTo
- THOREAU, H. D. 1849. *Občanská neposlušnost*. Dostupné z: https://www.paseka.cz/webdata/0000003964_20140415154349UDEKKNND.pdf

B. Vhodná pro ukončení předmětu a do života

- BOHÁČ, V. - TRABALIN, M. 2017. *Boje o Bělověž* [online]. Praha: A2larm. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2017/11/boje-o-belovez/>
- GRAEBER, D. 2009. *Direct action: an ethnography*. Edinburgh: AK Press. (str. 201-238). ISBN 978-1-904859-79-6. Dostupné z: <https://uniteyouthdublin.files.wordpress.com/2015/01/direct-action-an-ethnography-david-graeber.pdf>
- MITCHELL, D. O. – BOYD, A. 2013. *Beautiful trouble: a toolbox for revolution*. New York, London: OR Books.
- NEUVEDENO 2012. *Nedej se!: Letní blokáda NP Šumava* [online]. Dostupné z: <http://www.ceska-tele-vize.cz/porady/1095913550-nedej-se/211562248420031/video/>

C. Zajímavá a rozšiřující obzory

- CÍSAŘ, O., nedatováno. *Odborář, environmentalista, anarchista a „sváteční“ aktivista: Čtyři tváře občanské společnosti v ČR po roce 1989* [online]. Praha: Heinrich Böll Stiftung. Dostupné z: <https://cz.boell.org/sites/default/files/downloads/cisar.pdf>
- DOHERTY, B. 2002. *Ideas and Actions in the Green Movement*. London: Routledge.
- DUCKETT, M. 2006. *Ecological Direct Action and the Nature of Anarchism: Explorations from 1992 to 2005*. Newcastle University (disertační práce).
- HART, L. 1997. In Defence of Radical Direct Action: Reflections on Civil Disobedience, Sabotage and Non-violence, In: *Twenty-First Century Anarchism: Unorthodox Ideas for a New Millennium*. London: Cassell. pp. 41-59
- RAWLS, J. 1999. *A Theory of Justice*. Oxford: Oxford University Press.